

แนวความคิดด้านความมั่นคง

ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของเวียดนาม

ภายหลังสงครามเวียดนามยุติในเดือนเมษายน ค.ศ. 1975 เวียดนาม นอกจากจะประกาศชัดแจ้งว่าจะให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด (highest priority) ต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการบูรณะประเทศ และในขณะเดียวกันก็ได้ประกาศย้ำว่า การรักษาไว้ซึ่งกองกำลังป้องกันที่เข้มแข็งและการสร้างกองทัพที่ทันสมัย ก็จะได้รับทำให้ ความสำคัญอย่างยิ่ง (high priority) เช่นเดียวกัน¹ คำประกาศย้ำในประการหลัง นั้นน่าจะมีส่วนเกี่ยวพันถึงปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของเวียดนามที่กำลังจะพิจารณาถึงนี้อยู่มาก

เวียดนามมีจุดอ่อนหลายด้านทางภูมิศาสตร์ ประการแรก คือ ประเทศเวียดนามมีลักษณะประเทศและฝั่งทะเลยาว ยากต่อการควบคุมทั่วถึง ประการที่สอง คือ ส่วนกลางของประเทศมีลักษณะคอคดเล็ก จึงง่ายต่อการถูกแบ่งแยกเป็น 2 ส่วน ประการที่สาม บริเวณตามชายแดนของเวียดนามมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มาก ซึ่งล่อแหลมต่อการถูกแทรกแซงโดยต่างชาติ ประการสุดท้าย ในแง่เศรษฐกิจ ในฐานะที่เป็นประเทศซึ่งผลิตข้าวเป็นหลัก แคว้นข้าวอันยิ่งใหญ่ ๆ ของเวียดนาม 2 แห่ง อยู่ทางภาคเหนือใกล้พรมแดนจีนแห่งหนึ่ง และอีกแห่งหนึ่งอยู่ทางใต้ใกล้พรมแดนด้านกัมพูชา จึงอาจเข้าใจได้ว่าเวียดนาม (ไม่ว่าจะปกครองโดยระบอบไหน) จะรู้สึกว่าคุณมีความมั่นคงปลอดภัยต่อเมื่อ

¹William J. Duiker, "The Dynamics of Vietnam's Foreign Policy, "Southeast Asian Affairs 1978 (Singapore : Heinemann Educational Books (Asia) Ltd., 1978), p. 313.

1. ลาวและกัมพูชามีลักษณะความเป็นมิตร กับ เวียดนาม และรัฐบาลของประเทศทั้งสองทางต้องขึ้นอยู่กับหรือตกอยู่ที่อิทธิพลของเวียดนาม

2. บริเวณที่ราบสูงและภูเขาทางตอนเหนือ ไม่สามารถถูกแทรกซึมหรือรุกเข้ามาโดยผู้ที่เป็นศัตรู ซึ่งหมายความว่าเวียดนามจะมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยทราบเท่าที่จีนไม่ได้เป็นศัตรูและไม่เป็นพวกชอบขยายอำนาจ¹

เลือกวนได้เคยกล่าวว่า ความมั่นคงของเวียดนาม จะขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความเป็นปีกแฉ่ง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับโซเวียต เป็นหลักสำคัญของนโยบายต่างประเทศเวียดนาม

2. ความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษระหว่างเวียดนาม-ลาว-กัมพูชา เป็นกฎแห่งการวิวัฒนาการ (Evolutionary Law) ของการปฏิบัติเพื่อการอยู่รอดของประเทศทั้งสาม²

เมื่อเวียดนามมีความคิดอยู่เสมอว่า ความมั่นคงของตนจะมีได้ก็ต่อเมื่อ ลาวและกัมพูชาก่อให้เกิดอิทธิพลของตน ความปรารถนาของเวียดนามในการมีอิทธิพลเหนือประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองจึงมีอยู่เสมอ ซึ่งเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับอีกแนวความคิดหนึ่งคือ แนวความคิดเรื่องสหพันธ์อินโดจีน

แนวความคิดเรื่องสหพันธ์อินโดจีน คือแนวความคิดที่สืบเนื่องจากปัญหาความมั่นคง เดิมทีเกี่ยวแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดของฝรั่งเศสที่จะรวมอินโดจีนเป็นประเทศเดียว จะเห็นได้จากกรพยายามจักร ระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐโดยขึ้นต่อข้าหลวงใหญ่

¹Phillippe Devillers, "An Analysis of the Vietnamese Objective in Indochina" paper presented at International Conference on Indochina and Problems of Security and Stability in Southeast Asia, Chulalongkorn University, Bangkok, June 19-21, 1980, p.91.

²Carlyle A. Thayer, "Vietnamese Perspectives on International Security : Three Revolutionary Currents", Asian Perspective on International Security(London : The Macmillan Press Ltd.), p.71.

อินโดจีน มีการจัดตั้งธนาคารแห่งอินโดจีน และให้ใช้ระบบเงินตราเดียวกัน เป็นกัน แต่ฝรั่งเศสไม่อาจทำได้สำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาการจัดตั้งรัฐบาลกลางของสหพันธ์ ในปี ค.ศ. 1950 ฝรั่งเศสได้จัดประชุมระหว่างฝรั่งเศสกับผู้แทนแคว้นต่าง ๆ ในอินโดจีน เพื่อหาทางกำหนดโครงการสำหรับ Associated States of Indochina¹ แต่ล้มเหลว ทางค่านพรคคอมมิวนิสต์เวียดนามปรากฏว่าได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องสหพันธ์อินโดจีนนี้ เวียดนามถือว่าสามประเทศในอินโดจีนมีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาร่วมกันทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง-และการทหาร ในทางการเมืองต้องมีระบบการเมืองคล้ายกัน มีนโยบายภายในและภายนอกสอดคล้องกัน ส่วนในด้านการทหารก็ต้องมีระบบความมั่นคงร่วมกัน โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจนั้น เวียดนามกระทำตนคั่งเช่นจักรวรรดินิยมทางเศรษฐกิจ เวียดนามถือว่าลาว กัมพูชา และเวียดนาม มีวิถีชีวิตในทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกดินแดนโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นผู้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนในปี ค.ศ. 1930 โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การคอมมิวนิสต์สากล (COMINTERN) เพื่อเผยแพร่ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ในการต่อสู้ปลดแอกจากจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส พรรคนี้นับมีบทบาทสำคัญในการชี้นำและมีอิทธิพลเหนือขบวนการปะเทดลาว และขบวนการเขมรอิสระที่ทำการต่อต้านฝรั่งเศสในลาวและกัมพูชาตามลำดับ เคยกล่าวไว้ว่า "ข้าพเจ้าจะสุขใจยิ่งขึ้นถ้าประเทศเวียดนามร่วมมือกับพี่น้องประเทศกัมพูชาและลาว เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นจริงของสหพันธ์แห่งเวียดนาม ลาว และกัมพูชาเร็วขึ้น"² และในปี ค.ศ. 1934 มีเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามชิ้นหนึ่งระบุว่า "ไม่มีการพิจารณาใด ๆ สำหรับการปฏิวัติกัมพูชาโดยเฉพาะจะมีก็เพียงการปฏิวัติอินโดจีนเท่านั้น"³ และจากรายงานลับของพรรคลาวคอง (พรรคกรรมกรหรือ

¹Bernard K. Gordon "Cambodia and Her Neighbors" The Dimension of Conflict in Southeast Asia (New Jersey : Prentice-Hall, Inc.1966), p. 49.

²Milton Osborne, "Kampuchea and Vietnam : A Historical Perspective" Pacific Community. Vol.9, No.3 (April 1978), p.257.

³Danis J. Duncanson, "Indochina : the Conflict Analysed," Conflict Studies, No.39. (October 1973), p.12.

พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามปัจจุบัน) แจกจ่ายให้แก่สมาชิกในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1951 ในขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์ลาวและเขมรจะแยกตัวออกเพื่อทำการปฏิวัติในประเทศ ทัศนะที่ว่า "ในอนาคตถ้าหากเงื่อนไขอำนวย พรรคปฏิวัติทั้งสามแห่งเวียดนาม กัมพูชา และลาวจะก่อรวมกันเป็นพรรคเดียวอีกครั้ง" ¹ เวียดนามไม่เคยเล็งความคิดที่มีมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ว่า กัมพูชาและลาวอยู่ในเขตอิทธิพลของตน ² และแม้ว่าพรรคทั้งสามจะต้องแยกตัวออกไป แต่ก็ชี้ให้เห็นว่าเวียดนามไม่ได้ตั้งใจที่จะให้คอมมิวนิสต์กัมพูชา หรือลาวเป็นอิสระแยกออกจากการควบคุมของตนเด็ดขาด แต่เวียดนามคงจำใจให้ขบวนการคอมมิวนิสต์เหล่านี้แยกตัวออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการเมืองระหว่างประเทศขณะนั้น

ผู้นำเวียดนามในปัจจุบันเป็นกลุ่มผู้ที่สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยมีบทบาทในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930 และยังคงมีบทบาทสำคัญในการปกครองประเทศเวียดนามในปัจจุบันอย่างเต็มเกือบทุกคน ดังเช่น เลอควน ฟามวันคอง เลอคักโท โวเหงียนชย่าย เหงียนคุยครินห์ วันเทียนคอง บุคคลเหล่านี้ล้วนเคยมีบทบาทสำคัญอยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งเคิมนั้นอำนาจในการปกครองทุกด้านของคอมมิวนิสต์เวียดนามขึ้นอยู่กับโฮจิมินห์ ประธานพรรคลาวคองหรือพรรคกรรมกร พอหลังจากโฮจิมินห์ถึงแก่กรรม ผู้นำเหล่านี้ก็ได้ดำเนินการสืบทอดอำนาจการปกครองต่อมา เมื่อผู้นำที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำเวียดนามสืบทอดมา จึงเป็นไปได้อย่างมากที่แนวความคิดในการที่จะพยายามรวมประเทศทั้งสามให้เข้าด้วยกัน โดยมีเวียดนามเป็นผู้นำเหมือนแต่ก่อน ยังคงได้รับความนิยมในบรรดาผู้นำเวียดนาม กลุ่มผู้นำเลอควนได้พยายามโน้มนำประชาชนให้มีแนวความคิดที่มีมาแต่

¹D.J. Honey, Communism in North Vietnam (Massachusetts : The M.I.T. Press, 1963), p. 170.

²Robert F. Turner, The Vietnamese Production : Fundamental Problems and Essential Tasks, 3rd ed.(Stanford, California : Hoover Institution Press, 1975), p. 18-19.

เดิมในประวัติศาสตร์ว่า กัมพูชาและลาวอยู่ในเขตอิทธิพลของตน คังนั้น จึงเป็นไปได้
 อย่างมากสำหรับแนวความคิดในเรื่องสหพันธอินโดจีนเหมือนแต่ก่อน แม้ในระยะหลัง
 เวียดนามจะใช้คำว่า "ความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษ" (Special Relationship)
 ที่มีต่อกัมพูชาและลาวแทน ซึ่งความหมายในทางทฤษฎีอาจจะแตกต่างกัน แต่ในทาง
 ปฏิบัติคงไม่แตกต่างกันเลย คังเวียดนามได้ประสบความสำเร็จขั้นหนึ่งแล้วในลาวหลัง
 จากที่โคทำสัญญามิตรภาพกับลาว เมื่อ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 1977 ซึ่งมีระยะยาว
 นานถึง 25 ปี และทำให้เวียดนามสามารถเข้าไปมีบทบาทควบคุมทั้งทางด้านการเมือง
 เศรษฐกิจ และสังคม ทุกรูปแบบในลาวทั้งในระดับพรรคและระดับรัฐบาลโคตลอด ¹
 รวมทั้งเวียดนามก็ได้ส่งทหารประจำการของตนประมาณ 40,000 คน เข้าไปอยู่อย่าง
 ถาวรในลาว ² แต่สำหรับกัมพูชานั้น ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเป็นชาตินิยมจัดและหวาด
 ระแวงต่อแนวความคิดการจัดตั้งสหพันธอินโดจีนอยู่ตลอด เวียดนามไม่สามารถชักนำ
 โค นอกจากการใส่กำลังเข้ารุกรานจนกลายเป็นสงครามยืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อ
 ให้บรรลุเป้าหมายในการจัดตั้ง "สหพันธอินโดจีน" นั้นเอง

¹"Exchange Messages between Vietnam and Laos," Vietnam Courier, No. 75 (August 1978), p. 2.

²Majorie Neihaus, "Vietnam 1978 : The Elusive Peace," Asian Survey, No. 1 (January 1979), p. 90.